

TAAL ACTIEF

NAAM:

TAAL

IK ONTMOET

LEERWERKBOEK • THEMA I

TAAL ACTIEF

TAAL

Aan de methode *Taal actief*, editie 5,
hebben meegewerkt:

CONCEPTAUTEURS

Michal Janssen
Marjolein Korstanje
Marijke van Ooijen
Marleen van Rossum

LEERLIJNAUTEURS

Woordenschat

Dirkje van den Nulft
Marianne Verhallen
Marijke van Ooijen

Taal verkennen

Marjolein Korstanje
Marleen van Rossum

Communicatie

Eric Besselink
Eline Seinhorst

Groei

Petra Bunnik

EINDREDACTEUREN

Minke van Dam
Michal Janssen
Metha Klamer
Kim Lemmen
Marijke van Ooijen

AUTEURS

Nelleke Bokhove
Robert Calis
Monique Jellema
Joyce Ketelaars
Carla van Kollenburg
Dianne Manders
Yol Nederkoorn
Ingrid Nolet
Marieke van Osch
Gijs van Raamsdonk
Isabelle de Ridder
Marijn Scheepers
Marcia Schouten
Pieter Schouten

LEERWERKBOEK • THEMA I

LES

WEEK 1

1

vooruitkijken

WOORDENSCHAT

2

gepast en andere woorden

gepast

ongepast

TAAL VERKENNEN

3

woordsoorten (ww, znw, lw, bnw)

De onbekende auteur

↓
lw↓
bnw↓
znw

won een belangrijke prijs.

↓
ww↓
lw↓
bnw↓
znw

4

woordsoorten (hww, vdw, vz, vrw, tw, rtw, vw)

Op de laatste dag van de vakantie heeft

↓
vz↓
lw↓
rtw↓
znw↓
vz↓
lw↓
znw↓
hww

Noah twee nieuwe balpennen gekocht.

↓
znw↓
tw↓
bnw↓
znw↓
vdw

COMMUNICATIE

5

een kaart schrijven

LES

WEEK 2

6

vooruitkijken

7

deprimerend en andere woorden

deprimerend

opbeurend

8

woordsoorten (pvnw, bvnw)

Mijn tante helpt hem met zijn huiswerk.

↓
bvnw↓
pvnw↓
bvnw

9

leestekens bij directe rede

'Deze achtbaan,'
schreeuwt Jesse,
'is te eng!'

10

een kaart schrijven

SPELLING

herhalen

herhalen

LES

WEEK 3

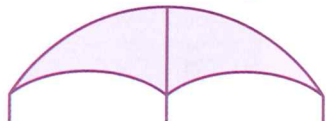
11

vooruitkijken

12

overgevoelig en andere woorden

een manier van reageren

overgevoelig koelbloedig gelaten

13

enkelvoud en meervoud bij woorden zoals 'het aantal'

De politie **controleert** met een drone.

14

spreekwoorden en uitdrukkingen

lachen als een boer met kiespijn

lachen, maar het eigenlijk niet leuk vinden

15

excuses aanbieden in een gesprek

LES

WEEK 4

16

terugkijken

17

meekijken bij anderen

Je oefent dit met woorden uit week 1, 2 en 3.

18

meekijken bij anderen

Je oefent dit met taal verkennen uit week 1, 2 en 3.

19

toets
10 x taal

20

delen

herhalen werkwoorden

Dit thema gaat
over elkaar
leren kennen.

De taalgast

Hij is een
ster in mensen
leren kennen

Weetje:
Hij werkte
in Syrië als
advocaat.

Anwar Manlasadoon

Dit doe ik:

Ik schrijf artikelen voor de krant.

Het leukste daaraan:

Ik kan door mijn werk de Syrische en Nederlandse cultuur aan elkaar verbinden. En ik leer veel nieuwe mensen kennen.

In dit thema ...

vertelt taalgast Anwar
hoe je een kaart
persoonlijk kunt maken.

kom je erachter
waarom Jamila
een kaartje stuurt
aan Jen.

leef je mee met
David, die heel
zenuwachtig is.

lees je waarom
Lou opgebeurd
wil worden.

ontdek je of jij een
evenwichtig mens bent.

biedt Sepp zijn
excuses aan voor
een gemene lach.

STAP IN

Je oefent nog een keer met **werkwoorden**.
Dat helpt je bij les 3.

1 Kleur het werkwoord in de zin.

Het liggen op de bank bevalt mij vandaag prima.
Het vieze slootwater goot mijn vader in de goot van de buren.
Mijn broertje krijgt geen enkel antwoord op zijn moeilijke vraag.
Die gewassen pyjama van mijn vader is nu drie maten kleiner.
Door het gelach aan de overkant van de straat kwamen wij moeilijk in slaap.
Tijdens het werken aan rekenen stak Vera haar vinger op.
Met zijn nieuwe fluitje floot de meester een vrolijk deuntje.
Stijn veegde de scherven van de gebroken vaas bij elkaar.

2 Schrijf het werkwoord uit de zin op.

Met de zeef zeven de kinderen alle steentjes uit het zand.
De gevlekte kat schrok enorm van het geblaf van die witte poedel.
Na het daverende applaus maakte de dansgroep een diepe buiging.
In het luxe hotel genoten wij met elkaar van een uitgebreid ontbijt.
Tijdens het bouwen van een groot gebouw kletste Siem met zijn vriendje.
Met de stokjes trommelt Tom op de deksels en lege pannen.
Zijn oom en tante zijn twee weken op vakantie naar Zweden.

STAP UIT

Hoe ging het?

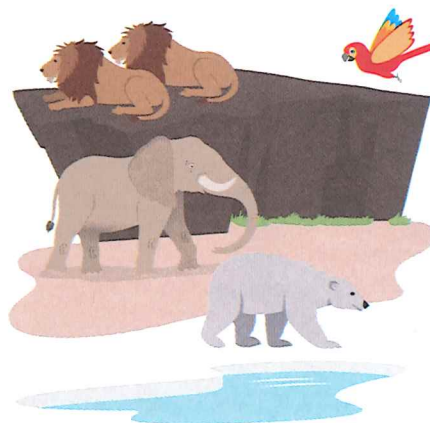
☐ Dit kan ik al.☐ Dit vind ik nog moeilijk.

STAP IN

Je oefent nog een keer met **het hulpwerkwoord** en **het voltooid deelwoord**.
Dat helpt je bij les 4.

1 Kleur het hulpwerkwoord. Onderstreep het voltooid deelwoord.

Ik heb een luipaard getekend.
Die dennenboom is laatst omgewaaid.
Onze voordeur wordt opnieuw geschilderd.
De dames hebben een slagroomtaart gebakken.
De zon heeft vandaag veel geschenen.
Zij zijn in de dierentuin geweest.
Jamila heeft veel klusjes gedaan.
De hond is in de sloot gesprongen.

2 Benoem het hulpwerkwoord (hww) en het voltooid deelwoord (vdw).

Ik heb gisteren in de boekwinkel een nieuwe agenda gekocht.

De theeglazen zijn vanochtend op de harde keukenvloer gevallen.

Mijn neef heeft gisteren in Assen een goede wedstrijd gespeeld.

Fedde is samen met zijn klasgenoten drie dagen op kamp geweest.

De tafel wordt elke zondag met mooi weer naar buiten gesjouwd.

STAP UIT

Hoe ging het?

- ☐ Dit kan ik al.
☐ Dit vind ik nog moeilijk.

Het afscheid van Conny

Mensen voelen zich bij een uitvaart vaak niet op hun gemak. Dat komt doordat het moeilijk is om met verdriet om te gaan.

David staat al een kwartier in de rij. Hoelang zou het nog duren voor hij aan de beurt is? Hij wordt steeds zenuwachtiger. Voor het eerst van zijn leven is hij bij een **uitvaart**. Voor het eerst van zijn leven gaat hij iemand **condoleren**. Hij kijkt even opzij, naar zijn moeder. Zij lijkt ook een beetje nerveus. Zou ze ook bang zijn om iets te doen wat **ongepast** is? Ze kijkt David aan en glimlacht naar hem. Je kunt het wel, zegt haar blik.

Ze zijn bij de uitvaart van Conny, zijn vroegere oppas. Hij kwam vaak bij haar thuis. Hij kent haar man, haar kinderen en haar kleinkinderen. Nu staan ze hier allemaal naast elkaar, sommigen met betraande gezichten. David **heeft met ze te doen**. Ze zijn natuurlijk hartstikke verdrietig. Toch moeten ze de hele tijd vriendelijk en beleefd doen en wel honderd mensen een hand geven.

Het begin van de **plechtigheid** had David nogal saai gevonden. Een man in een grijs pak sprak de aanwezigen toe: 'Wij zijn hier allen bijeen **ter gelegenheid van** het afscheid van Conny Huigens.' Maar toen Conny's kinderen herinneringen ophaalden aan hun moeder, was David erg **aangedaan**. Niet alleen omdat hij dol was op Conny en haar nu nooit meer zou zien. Het was vooral het verdriet van Conny's familie dat hem ontroerde. Hij schaamde zich een beetje, want is het wel **gepast** om te huilen als je geen naaste familie bent? Hij keek om zich heen in de **aula**. Gelukkig, er zaten meer mensen te snikken of hun tranen weg te vegen.

WOORDENLIJST

gepast

zoals het hoort, fatsoenlijk

ongepast

niet netjes, onfatsoenlijk

de uitvaart

een begrafenis of crematie

condoleren

zeggen dat je meeleeft met iemand omdat die persoon een dierbare heeft verloren

gedenken

aan iets of iemand denken om die gebeurtenis of persoon niet te vergeten

Mijn opa is overleden op 11 mei. Om hem te gedenken, komen we op die datum altijd met de hele familie bij elkaar.

de plechtigheid

een plechtige bijeenkomst vanwege een speciale gebeurtenis, zoals een begrafenis of een huwelijk

ter gelegenheid van

vanwege

Mijn moeder wordt veertig jaar.

Ter gelegenheid van haar verjaardag geeft ze een feest.

aangedaan

ontroerd

de aula

een grote zaal voor bijeenkomsten

Hij zag maar weinig mensen met zwarte kleren aan. Daar had hij zich van tevoren zorgen over gemaakt. In films zie je bij begrafeningen iedereen in het zwart. Het leek hem **vanzelfsprekend** dat hij ook een zwart pak aan zou moeten, maar dat had hij niet. Zijn moeder zei dat de **etiquette** niet zo streng was. 'Trek die nieuwe spijkerbroek maar aan en je donkerblauwe trui. Dat is netjes genoeg.'

David schrikt op uit zijn gepeins. Hij is aan de beurt om de familie te condoleren! De eerste in het rijtje is Conny's man Willem. Die is nu **weduwenaar**, denkt David. Hij geeft Willem een hand en kijkt hem aan. 'Ge...' Hij **hapert** even. 'Gecondoleerd,' zegt hij dan. 'Ik vind het heel erg.' Willem knijpt stevig in Davids hand. 'Dankjewel, jongen. Fijn dat je er bent. Dat **stel** ik enorm **op prijs**.'

Als je laat merken dat je meeleeft, doe je het altijd goed.

Na het condoleren schuiven David en zijn moeder aan bij twee vrouwen die zich tegoed doen aan koffie en taart. Het blijken de zussen van Conny te zijn. 'Lekker een bakkie doen met een appelpunt erbij,' zegt de ene zus. 'Zo **gedenken** wij onze Conny, want die hield daar zo van.' Ze pakt een zakdoekje en snuit haar neus. David krijgt een flesje cola en ook een stuk taart. De zussen vertellen verhalen over vroeger en gieren het uit. Gek is dat, denkt David. Het is verdrietig en toch gezellig.

Het napraten na een uitvaart kan gezellig en vrolijk zijn. Dat is heel normaal!

vanzelfsprekend

natuurlijk, wat geen uitleg nodig heeft

'Komen jullie kijken bij de uitvoering?' 'Dat is toch vanzelfsprekend!'

de etiquette

de regels die voorschrijven hoe je je hoort te gedragen

Volgens de etiquette moet je met je mond dicht eten en niet met volle mond praten.

de weduwenaar

een man van wie de partner is overleden

haperen

blijven steken

Er is iets met mijn telefoon aan de hand. Als ik een filmpje bekijk, hapert het steeds.

met iemand te doen hebben

medelijden met iemand hebben

iets op prijs stellen

blij zijn met iets, het fijn of belangrijk vinden

De meester stelde het erg op prijs dat we hem bloemen gaven op zijn verjaardag.

STAP IN

Dit ga je leren

Je leert de betekenis van 15 woorden.

gepast

ongepast

de uitvaart

condoleren

gedenken

Dit kun je ermee

Nieuwe woorden die je leert, kun je gebruiken in je taal.

Bijvoorbeeld als je laat weten dat je met iemand meeleeft.

gepast
ongepast
de uitvaart
condoleren
gedenken
de plechtigheid
ter gelegenheid van
aangedaan
de aula
vanzelfsprekend
de etiquette
de weduwnaar
haperen
met iemand te doen hebben
iets op prijs stellen

EERST PROBEREN

Lees de woorden bij 'stap in'.

KEN JE ALLE WOORDEN? ➡ NEE? BEGIN BIJ ★
➡ JA? BEGIN BIJ ★★

1

Wat betekent het gekleurde woord?

Gaan jullie nog iets doen **ter gelegenheid van** je vaders verjaardag?

- ☐ natuurlijk, wat geen uitleg nodig heeft
- ☐ vanwege

Lara is verdrietig omdat haar nieuwe fiets is gestolen.

Haar vriendinnen **hebben met** haar **te doen**.

- ☐ aan iets of iemand denken om die gebeurtenis of persoon niet te vergeten
- ☐ medelijden met iemand hebben

Haroen gaat na schooltijd vaak even bij zijn opa en oma langs.

Hij weet dat ze dat **op prijs stellen**.

- ☐ blij zijn met iets, het fijn of belangrijk vinden
- ☐ blijven steken

Het is **ongepast** om in vieze, slordige kleren naar een bruiloft te gaan.

- ☐ niet netjes, onfatsoenlijk
- ☐ zoals het hoort, fatsoenlijk

Het was heel druk bij **de uitvaart** van onze buurman.

Door zijn werk als leraar kende hij veel mensen.

- ☐ een begrafenis of crematie
- ☐ een grote zaal voor bijeenkomsten

De oma van mijn beste vriend is overleden.

Ik stuur een mooie kaart om hem te **condoleren**.

- ☐ aan iets of iemand denken om die gebeurtenis of persoon niet te vergeten
- ☐ zeggen dat je meeleeft met iemand omdat die persoon een dierbare heeft verloren

2

Maak een woordspin.

Er blijft één woord over.

Kies uit:

condoleren

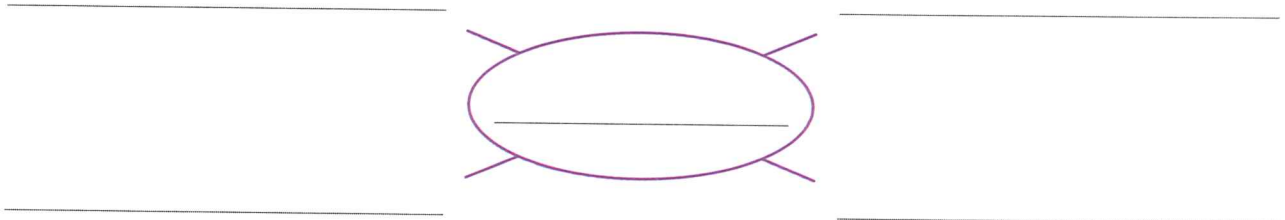
gedenken

de plechtigheid

de uitvaart

vanzelfsprekend

de weduwnaar

3

Zet het goede woord achter de zin.

In de grote ruimte passen ongeveer honderd mensen. _____

de aula | de etiquette | de weduwnaar

Yara had medelijden met de oude, dakloze man. _____

aan de aandacht ontsnappen | iets op prijs stellen | met iemand te doen hebben

Wat is er toch met de tv aan de hand? Het beeld stopt de hele tijd. _____

condoleren | gedenken | haperen

Natuurlijk kom ik op je feestje, dat wil ik echt niet missen! _____

ten gunste van | ter gelegenheid van | vanzelfsprekend

Als iemand je heeft geholpen, dan hoor je 'dankjewel' te zeggen. _____

de etiquette | de plechtigheid | de uitvaart

Ik moest een beetje huilen om het verhaal over dat lieve hondje. _____

aangedaan | gepast | ongepast

4 Zet het goede woord in de zin.

Er blijft één woord over.

Kies uit:

aangedaan

gedenken

gepast

haperen

ongepast

op prijs stellen

ter gelegenheid van

Er is een feest _____ het honderdjarig bestaan van de school.

Als ik een gedicht moet voordragen, ben ik bang dat ik ga _____.

Ik denk niet dat je ouders het _____ als je slangen gaat houden.

Het is _____ om erdoorheen te praten als iemand een spreekbeurt houdt.

Op 20 mei, haar geboortedag, _____ we Annie M.G. Schmidt.

Vind je het wel _____ om op badslippers naar een bruiloft te gaan?

5 Maak een woordkast.

Bedenk bij elk woord drie voorbeelden.

Gebruik in elk voorbeeld een nieuw woord uit de woordenlijst van deze les.

gepast	ongepast
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

STAP UIT

Wanneer ga je de nieuwe woorden gebruiken?

- ☐ als ik met vrienden praat
- ☐ als ik met mijn familie praat
- ☐ als ik iemand een kaart stuur

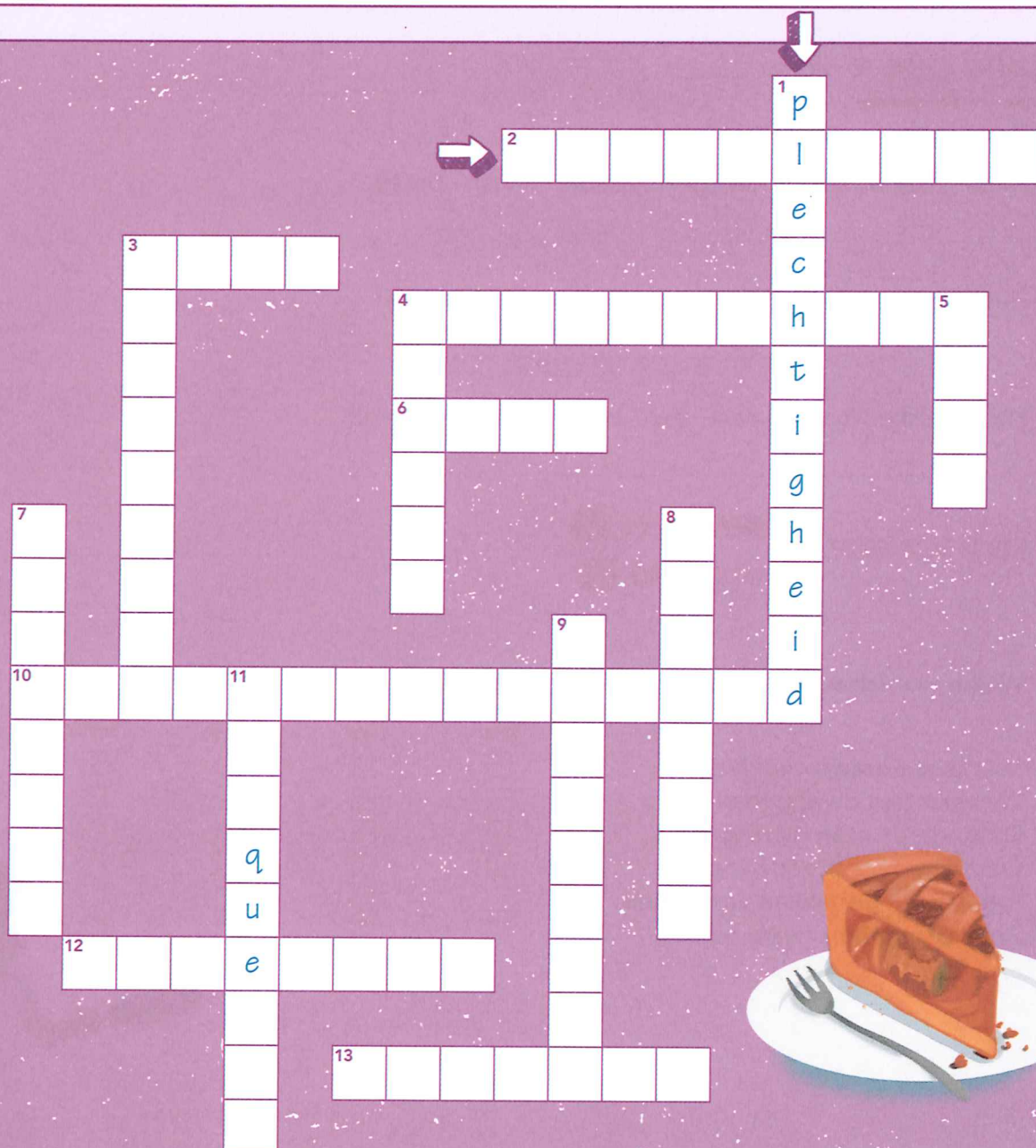
Puzzel

- 2 zeggen dat je meeleeft met iemand omdat die persoon een dierbare heeft verloren
- 3 een grote zaal voor bijeenkomsten
- 4 vanwege – ter ... van
- 6 blij zijn met iets, het fijn of belangrijk vinden – iets op ... stellen
- 10 natuurlijk, wat geen uitleg nodig heeft
- 12 aan iets of iemand denken om die gebeurtenis of persoon niet te vergeten
- 13 blijven steken

- 1 een plechtige bijeenkomst vanwege een speciale gebeurtenis, zoals een begrafenis of een huwelijk
- 3 ontroerd
- 4 zoals het hoort, fatsoenlijk
- 5 medelijden met iemand hebben – met iemand te ... hebben
- 7 een begrafenis of crematie
- 8 niet netjes, onfatsoenlijk
- 9 een man van wie de partner is overleden
- 11 de regels die voorschrijven hoe je je hoort te gedragen

STAP IN

woordsoorten

Dit ga je leren

Je herhaalt deze **woordsoorten**: ww, znw, lw en bnw.

Dit moet je weten

Met woordsoorten kun je een zin bouwen.

Van elk woord in een zin kun je ook de woordsoort benoemen.

Voorbeelden van woordsoorten zijn: werkwoord (ww), zelfstandig naamwoord (znw), lidwoord (lw) en bijvoeglijk naamwoord (bnw).

De onbekende auteur won een belangrijke prijs.

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
lw bnw znw ww lw bnw znw

Dit kun je ermee

Alle talen hebben woordsoorten.

Als je de woordsoorten kunt benoemen in het Nederlands, kun je een andere taal makkelijker leren.

EERST PROBEREN

Benoem de woordsoorten.

Tante Saskia strijkt de gekreukelde, linnen broek.

Het schattige katje duwt de grote, zware doos.

Het vrolijke meisje pakt een blauwe, plastic beker.

HEB JE ALLES GOED?

NEE? BEGIN BIJ ★

JA? BEGIN BIJ ★

1 Welke woordsoort is het dikgedrukte woord?

Mila koopt **oranje** vlaggetjes.

We verzetten de **afpraak**.

De kinderen **aten** de rozijnen.

Oom **Theo** heeft een hond.

Sven maakt **gebakken** aardappels.

Amal draagt **een** zware rugzak.

ww

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

lw

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

znw

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

bnw

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

2 Benoem de woordsoorten.

Leent Eva Miedema een roze, zijden sjaal?

De opgeroepen chirurg pakt latex handschoenen.

De strenge jury beoordeelt de zenuwachtige, nieuwe artiest.

Paul kookt vandaag het eten.

3 Kijk goed naar de woordsoorten en verzin woorden voor in de zin.

De _____ meneer krijgt _____.

bnw

lw

znw

De jarige klasgenoot _____ een _____.

ww

znw

_____ meisje koopt een mooie, _____ step.

lw

bnw

bnw

De zwarte, _____ eet brokjes.

bnw

znw

Luca _____ vrijdag het _____ pakket.

ww

bnw

4 Maak de zinnen af met een ww, lw, bnw en znw.

De monteur _____.

De postbode _____.

De glazenwassers _____.

De architect _____.

De verpleegkundige _____.

STAP UIT
Welke woordsoorten kun jij goed herkennen?

☐ lidwoord

☐ werkwoord

☐ zelfstandig naamwoord

☐ bijvoeglijk naamwoord

STAP IN

Dit ga je leren

Je herhaalt deze **woordsoorten**: hww, vdw, vz, vrw, tw, rtw en vw.

Dit moet je weten

Met woordsoorten kun je een zin bouwen.

Van elk woord in de zin kun je ook de woordsoort benoemen.

Voorbeelden van woordsoorten zijn: hulpwerkwoord (hww), voltooid deelwoord (vdw), voorzetsel (vz), vraagwoord (vrw), telwoord (tw), rangtelwoord (rtw) en voegwoord (vw).

Op de laatste dag van de vakantie heeft Noah twee nieuwe balpennen gekocht.

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
vz lw rtw znw vz lw znw hww znw tw bnw znw vdw

Dit kun je ermee

Alle talen hebben woordsoorten.

Als je de woordsoorten kunt benoemen in het Nederlands, kun je een andere taal makkelijker leren.

woordsoorten

EERST PROBEREN

Benoem de woordsoort van de dikgedrukte woorden.

Waar is de oplader **van** Meike **gebleven**?

De **meeste** honden **en** katten verliezen **voor** de zomer **veel** haren.

De **laatste** klant **heeft** de **twee** overgebleven broden **gekocht**.

HEB JE ALLES GOED? ➡ NEE? BEGIN BIJ ★
➡ JA? BEGIN BIJ ★

1

Benoem de woordsoort van het dikgedrukte woord.

Kies uit:

hww

vdw

vz

vrw

tw

rtw

vw

De **laatste** beschuit is voor Thijmen.

Welke film kijkt Noor?

Het meisje eet pindakaas **of** appelstroop op brood.

De buren vertrekken vanmiddag om **vier** uur.

De tuinman **heeft** de hoge heg gesnoeid.

Sam speelt **met** vrienden verstoppertje.

Oom Daan en tante Maud zijn gisteren **getrouwd**.

2 Benoem de woordsoort van de dikgedrukte woorden.

Voor de **hoeveelste** keer **hebben** Jet en Sammie **om tien** uur **gevoetbald**?

Waarom vieren we de **vijftigste** trouwdag **in** de **middelste** zaal?

Sommige vaders **en** moeders **worden voor** de **derde** keer **bedankt**.

3 Benoem de woordsoorten.

Bjorn uit Leiden heeft voor de zesde keer meegedaan aan het voetbaltoernooi.

Wanneer liepen de twee oude vrouwtjes op de gevaarlijke, opgebroken weg?

4 Maak een zin bij elke afbeelding.

Gebruik alle woorden die gegeven zijn.
Benoem dan de woordsoorten in elke zin.

vieze over jongens de alle en
zijn meisjes gesprongen sloot eerste

de aangetrokken groene en meester overall
de een waarom juf grote hebben

?

STAP UIT

Kon jij van de zinnen in deze les alle woorden benoemen?

- ☐ Ja, dat kon ik.
☐ Dat lukte soms wel en soms niet.
☐ Nee, deze woordsoorten vind ik nog moeilijk: _____

STAP IN

Je oefent nog een keer met **verwijswoorden**.
Dat helpt je bij les 8.

1 Zet het goede verwijswoord in de zin.

Femke en Luna pakken hun tas in.

Morgen gaan _____ op vakantie.

jij | hij | zij

Ik heb een cadeau gekocht. Ik geef _____ aan mijn broertje.

hij | zij | het

Rayan is trots op zijn nieuwe schoenen. Hij kocht _____ gisteren.

hij | wij | ze

_____ zwemmen in het meer. Finn en ik zijn goed ingesmeerd.

Hij | Het | Wij

Britt stapt op de fiets. _____ haalt eerst haar vriendin op.

Zij | Het | Wij

2 Kleur eerst het verwijswoord.

Onderstreep dan het woord of groepje woorden waar het verwijswoord naar wijst.

Oom Niels zaagt hout in de tuin. Hij maakt een boomhut.

De honden rennen achter de bal aan. Zij vinden het een leuk spelletje.

Daan en ik gaan naar de bios. Wij hebben om half drie afgesproken.

Hij struikelde over de stoeprand. Bas heeft nu een gebroken been.

Ik heb koekjes gebakken. Mijn zus wil ze ook proeven.

Julia hangt het schilderij in de gang. Ik vind het lelijk.

Jasmijn geeft de plantjes water. Zij haalt het water uit de regenton.

De buurmeisjes gaan ze zoeken. Guus en Justin zijn goed verstoppt.

STAP UIT

Hoe ging het?

☐ Dit kan ik al.

☐ Dit vind ik nog moeilijk.

STAP IN

Je oefent nog een keer met **de leestekens bij de directe en indirecte rede**.
Dat helpt je bij les 9.

1 Zet de zinnen in de indirecte rede.

'Ik vertrek morgen naar Spanje,' zegt de bioloog.

De buurman vraagt: 'Is er iemand thuis?'

'Sinds maandag eet ik veganistisch,' vertelt Julian.

Luca roept: 'Ik zie een zeldzame vlinder!'

'De nieuwe collectie is binnen,' zegt de verkoopster.

2 Zet de zinnen in de directe rede.

Thijmen fluistert dat hij een geheimpje heeft.

Nina vraagt waar juf Anouk is.

Leila antwoordt dat zij twee zusjes heeft.

Anouk zegt dat zij een voetbal heeft gekocht.

Mats huult dat hij gevallen is.

STAP UIT

Hoe ging het?

- ☐ Dit kan ik al.
☐ Dit vind ik nog moeilijk.

Wie vrolijkt mij op?

Lou wil graag haar verhaal kwijt en ze zoekt steun bij andere bezoekers van het forum.

GEPOST OP: 8 SEPTEMBER, 10:23 UUR

Hoi allemaal, ik wil graag iets met jullie delen. Deze zomer was ik op vakantie in Frankrijk. Op de camping ontmoette ik een paar andere Nederlandse kinderen met wie ik goed kon opschieten. We zagen elkaar elke dag bij het zwembad. Er was een jongen bij, Olivier, die ik echt **onweerstaanbaar** vond: aardig, grappig en stoer. Hij had de **reputatie** dat hij het best kon duiken van iedereen. Leuke **bijkomstigheid**: hij was ook nog eens heel knap. 😊 Kortom, ik vond hem verschrikkelijk leuk. Mijn zus zei dat ik hem moest **versieren**, maar hoe doe je dat??

Ben jij ook verliefd op iemand, maar durf je dat niet te zeggen? Schrijf dan een kaartje!

Toen we vijf dagen op de camping stonden, werd er een disco georganiseerd. Daar gingen we met ons groepje naartoe. Na afloop liep Olivier met mij mee terug. Ineens werd hij heel verlegen. Hij vroeg of ik veel **aanbidders** had. Ik zei: 'Nou, dat valt wel mee. Hoezo?' Toen zei hij dat hij verliefd op mij was, maar bang was dat hij geen kans maakte. Ik zei dat ik ook verliefd op hem was en vanaf dat moment waren we onafscheidelijk.

WOORDENLIJST

deprimerend

somber makend

Bah, er staan alleen maar deprimerende berichten in de krant.

opbeurend

vrolijk makend

smachten

verlangen

Mijn zus mist haar vriend. Ze smacht ernaar om hem weer te zien.

onweerstaanbaar

heel aantrekkelijk

iemand versieren

heel aardig tegen iemand doen om ervoor te zorgen dat diegene verliefd op jou wordt

de reputatie

de goede of slechte naam waaronder iets of iemand bekendstaat

Meester Aziz heeft de reputatie dat hij heel streng is.

de bijkomstigheid

iets wat er toevallig bij komt, iets onbelangrijks

Mijn nieuwe fiets rijdt heel lekker. Hij heeft ook een mooie kleur, maar dat is een bijkomstigheid.

De rest van de vakantie vloog voorbij. We zwommen elke dag, luisterden muziek, gingen ijs eten en praatten over van alles en nog wat. 's Avonds keken we naar de prachtige sterrenhemel en wezen we elkaar de Poolster en de Grote Beer aan. Het was allemaal zo fijn! Ik **realiseerde me** heus wel dat het maar twee weken zou duren. Maar daar wilde ik niet te veel aan denken.

En toen kwam de laatste vakantiedag. We waren allebei een beetje stil en **weemoedig**. We spraken af dat we elkaar na de vakantie zouden opzoeken. Maar ja, hij woont in Leeuwarden en ik in een gehucht bij Breda. Dus ik ben toch bang dat we elkaar **uit het oog** gaan **verliezen**.

Lou en Olivier vinden het **deprimerend** dat de vakantie voorbij is.

Toen we thuiskwamen, zei mijn vader: 'Oost west, thuis best.' Ik kon hem wel wat dóén! En nou zit ik weer in de **sleur** van het gewone leven. School, huiswerk maken, hond uitlaten, bleh. Pleeeease, kan iemand mij een **opbeurend** berichtje sturen?

XXX Lou

REACTIES

Joh, wat rot voor je! Natuurlijk voel je je verdrietig en **smacht** je naar je vakantie vriendje. Maar bedenk: het is bijna herfstvakantie en dan kunnen jullie **ongetwijfeld** iets afspreken. In de tussentijd lekker appen en videobellen! – Toby11

Je moet niet de hele tijd gaan zitten treuren hoor! Een betere **optie** is afleiding zoeken. Maak lol met je vrienden, ga sporten, gamen en boeken lezen. Heb je toch een keer een sombere bui, huil dan uit bij je beste vriendin. En ga daarna samen wat leuks doen. – EllaBella

de aanbieder

iemand die heel erg verliefd op je is

zich realiseren

beseffen, zich bewust worden van iets

weemoedig

een beetje verdrietig om iets fijns dat voorbij is

de sleur

de manier waarop de dingen gaan, die altijd hetzelfde is en daardoor saai is geworden

ongetwijfeld

zeker, beslist

de optie

de keuzemogelijkheid
Ik heb een leuke band. Dan zijn er twee opties: lopend naar school of vragen of mama me brengt.

iemand uit het oog verliezen

geen contact meer hebben met iemand met wie je een tijdlang goed contact had

Toen Bente naar een andere school ging, ben ik haar uit het oog verloren.

oost west, thuis best

het is nergens beter dan thuis

STAP IN

Dit ga je leren

Je leert de betekenis van 15 woorden.

deprimerend

opbeurend

smachten

verliefd

onweerstaanbaar

iemand versieren

Dit kun je ermee

Nieuwe woorden die je leert, kun je gebruiken in je taal.
Bijvoorbeeld als je laat weten dat je met iemand meeleeft.

deprimerend

opbeurend

smachten

onweerstaanbaar

iemand versieren

de reputatie

de bijkomstigheid

de aanbieder

zich realiseren

weemoedig

de sleur

ongetwijfeld

de optie

iemand uit het oog verliezen

oost west, thuis best

EERST PROBEREN

Lees de woorden bij 'stap in'.

KEN JE ALLE WOORDEN?

NEE? BEGIN BIJ

JA? BEGIN BIJ

★ 1 Wat hoort bij elkaar?

Deze winkel heeft een goede naam.

Timo heeft geen contact meer met zijn vroegere buurjongen.

De berichten in het journaal zijn somber makend.

Mijn moeder gaat zeker vragen of ik mijn huiswerk af heb.

Als ze op school komt, beseft Saar dat ze haar sloffen nog aanheeft.

De lieve kaart van mijn nichtje is vrolijk makend.

deprimerend

iemand uit het oog verliezen

ongetwijfeld

opbeurend

de reputatie

zich realiseren

2 Zet het goede woord achter de zin.

Finland staat erom bekend dat er veel muggen zijn. _____

de aanbieder | de optie | de reputatie

Bas doet zo leuk omdat hij wil dat Liz verliefd op hem wordt. _____

iemand uit het oog verliezen | iemand versieren | met iemand te doen hebben

Je kunt kaartjes aan het loket kopen, maar het kan ook via internet. _____

de bijkomstigheid | de optie | de sleur

Ik beseft dat de kans klein is dat ik later profvoetballer word. _____

haperen | smachten | zich realiseren

Wat is het toch jammer dat die heerlijke vakantie voorbij is! _____

gepast | opbeurend | weemoedig

Mijn vader zal beslist zeggen dat ik niet meer zakgeld krijg. _____

ongepast | ongetwijfeld | onweerstaanbaar

3 Wat is het woord?

Mijn vader zegt na elke vakantie: 'O _____!'

Alleen maar gamen? Dat zou ook een _____ worden.

Zie je die jongen? Dat is de _____ van mijn zus.

Mijn oma wordt _____ als ze oude foto's bekijkt.

Dat deze kamer groter is, is een leuke _____.

Ik wil mijn beste vriend later nooit u _____.

4 Welk woord betekent hetzelfde als het gekleurde woord?

De kinderen **verlangen** naar een duik in het zwembad.

Wie vertelt ons een **vrolijk makend** verhaal?

De juf gaat **beslist** vandaag topo overhoren.

Zouden ze **beseffen** dat die grap onaardig overkomt?

Ik vind deze muziek nogal **somber makend**.

Die taart ziet er **heel aantrekkelijk** uit!

5 Wat doe je?

Stel, je bent weemoedig omdat de vakantie voorbij is. Wat doe je?

Bedenk twee opties. Gebruik bij elke optie een nieuw woord van deze week.

Optie 1: _____

Optie 2: _____

STAP UIT**Ken jij alle 15 woorden nu?**

- ☐ Ja, en ik ga er ongetwijfeld ook veel gebruiken.
- ☐ Ja, maar ik kan niet veel woorden zelf gebruiken.
- ☐ Nee, van sommige woorden weet ik nog niet wat ze betekenen.

Puzzel

- 1 heel aardig tegen iemand doen om ervoor te zorgen dat diegene verliefd op jou wordt
- 2 iemand die heel erg verliefd op je is
- 3 iets wat er toevallig bij komt, iets onbelangrijks
- 4 verlangen
- 5 heel aantrekkelijk
- 6 het is nergens beter dan thuis
- 7 een beetje verdrietig om iets fijns dat voorbij is

- 8 de manier waarop de dingen gaan, die altijd hetzelfde is en daardoor saai is geworden
- 9 geen contact meer hebben met iemand met wie je een tijdlang goed contact had
- 10 beseffen, zich bewust worden van iets
- 11 de goede of slechte naam waaronder iets of iemand bekendstaat
- 12 de keuzemogelijkheid
- 13 zeker, beslist
- 14 vrolijk makend
- 15 somber makend

1 iemand

v e r s i e r e n

2

3

4

5

6

west, thuis best

7

8

9 iemand uit het

verliezen

10 zich

11

12

13

14

15

Welk woord staat er?

Zet de letters uit de gekleurde vakjes achter elkaar.

Lou is een beetje verdrietig nu ze haar _____ niet meer ziet.

STAP IN

woordsoorten

Dit ga je leren

Je herhaalt het **persoonlijk voornaamwoord** en het **bezittelijk voornaamwoord**.

Dit moet je weten

Het persoonlijk voornaamwoord (pvnw) en het bezittelijk voornaamwoord (bvnw) zijn woordsoorten. Het persoonlijk voornaamwoord staat in de plaats van een zelfstandig naamwoord.

	enkelvoud		meervoud	
1e persoon	ik	mij, me	wij, we	ons
2e persoon	jij, je, u	jou, je, u	jullie, u	jullie, u
3e persoon	hij	hem	zij, ze	hen, hun, ze
	zij, ze	haar		
	het	het		

Het bezittelijk voornaamwoord vertelt van wie iets is.

	enkelvoud	meervoud
1e persoon	mijn	ons, onze
2e persoon	jouw, je, uw	jullie, uw
3e persoon	zijn, haar	hun

Dit kun je ermee

Ook andere talen hebben persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden.

Als je ze in het Nederlands herkent, kun je ze ook in andere talen herkennen en gebruiken.

EERST PROBEREN

Onderstreep de persoonlijke voornaamwoorden en kleur de bezittelijke voornaamwoorden.

Hij heeft zijn schoenen aangetrokken.

Meneer, heeft zij uw portemonnee opgeraapt?

Onze bidons met water zijn wij vergeten.

Mijn tante helpt hem met zijn huiswerk.

Max pakt je gymtas voor jou.

HEB JE ALLES GOED?

NEE? BEGIN BIJ ★

JA? BEGIN BIJ ★

1

Zet de dikgedrukte woorden op de goede plek.

Zij pakt **haar** tas uit de auto.

Ik versier **mijn** buurmeisje.

Onze buurjongen bakt koekjes voor **ons**.

Jouw band heeft **hij** opgepompt.

De meisjes geven **hun** kaartjes aan **jullie**.

pvnw

bvnw

2 Onderstreep de persoonlijke voornaamwoorden en kleur de bezittelijke voornaamwoorden.

De vriendelijke verpleegster gaf mij vanochtend mijn nieuwe pyjama.

Jouw opa heeft hun vanmiddag een koekje gegeven.

Jullie hebben jullie fietsen op slot gezet.

Zij hebben vanmorgen hun korte broek aangetrokken.

Haar moeder heeft haar met de auto naar huis gebracht.

Ik speel vanmiddag met hem in zijn kleine boomhut.

3 Benoem de woordsoorten.

Wat heb jij met jouw haar gedaan?

Timon maakt met zijn mobiel een foto van hun drie jonge kittens.

Veel jongens en meisjes in de tweede bus zwaaien naar ons.

4 Maak een lange zin.

Gebruik zoveel mogelijk verschillende woordsoorten. Benoem de woordsoorten.

STAP UIT

Welke twee woordsoorten vind jij het moeilijkst?

☐ znw	☐ hww	☐ vrw	☐ vw
☐ lw	☐ vdw	☐ tw	☐ pvnw
☐ bnw	☐ vz	☐ rtw	☐ bvnw

STAP IN

Dit ga je leren

Je leert **leestekens** gebruiken bij de **directe rede**.

Dit moet je weten

Bij de directe rede herhaal je letterlijk wat iemand zegt of heeft gezegd.

Het hele citaat staat tussen aanhalingstekens en begint met een hoofdletter.

Voor de andere leestekens gebruik je de ELDA-regel: **eerst** leesteken, **dan** aanhalingsteken.

De andere leestekens staan dus **vóór** de aanhalingstekens.

Dana zei: 'Ik wil dat het snel weer weekend is.'

'Ik wil dat het snel weer weekend is,' zei Dana.

'Is het snel weer weekend?' vroeg Dana.

Soms wordt een citaat onderbroken.

Beide delen van het citaat staan dan tussen aanhalingstekens.

De andere leestekens staan hier ook **vóór** de aanhalingstekens.

'Ik wil,' riep Dana, 'dat het snel weer weekend is!'

Dit kun je ermee

Door in jouw zinnen de goede leestekens te gebruiken, maak je duidelijk wat iemand zegt of heeft gezegd.

EERST PROBEREN

Plaats leestekens in de zin.

Omar zegt Ik fiets vandaag met Dylan naar school

Ik fiets vandaag met Dylan naar school zegt Omar

Ik fiets vandaag zegt Omar met Dylan naar school

Kun jij morgen mijn kanarie eten geven vraagt Lize

Lize vraagt Kun jij morgen mijn kanarie eten geven

Kun jij vraagt Lize morgen mijn kanarie eten geven

HEB JE ALLES GOED? ➡ NEE? BEGIN BIJ ★
➡ JA? BEGIN BIJ ★★

1

Plaats aanhalingstekens in de zin.

Mijn broer roept: Ik kan mijn schoenen niet vinden!

Ik vond de taaltoets moeilijk, zegt Siem.

In Nederland, vertelt Saar, leven vijftig soorten mieren.

Wat eten we vanavond? vroeg Rayan.

Sanne fluistert: Ik heb een geheim.

Ik heb, zegt mijn vriend, een nieuwe voetbal.

2 Plaats leestekens in de zin.

Sven vertelt Ik heb bij Isra gelogeed
Ik heb bij Isra gelogeed vertelt Sven
Ik heb vertelt Sven bij Isra gelogeed
Mijn konijn is ontsnapt gilt Jente
Jente gilt Mijn konijn is ontsnapt
Mijn konijn gilt Jente is ontsnapt

3 Schrijf de zin in de directe rede.

Gebruik een onderbroken citaat.
Let op de leestekens.

Sami schreeuwt dat deze achtbaan te eng is.

_____ schreeuwt Sami _____

De juf zegt dat meester Lars een gebroken been heeft.

_____ zegt de juf _____

Emma vraagt hoe laat de trein vertrekt.

_____ vraagt Emma _____

4 Schrijf de zin op drie manieren in de directe rede.

Let goed op de leestekens.

Frank zegt dat hij in de vakantie gaat kamperen.

Daan vraagt naar welke camping hij gaat.

STAP UIT

Wat zeg jij over deze les?

- ☐ Ik zeg: 'Leestekens bij de directe rede vind ik nog lastig.'
- ☐ 'Soms vind ik leestekens bij de directe rede lastig,' zeg ik, 'en soms niet.'
- ☐ 'Leestekens bij de directe rede kan ik goed plaatsen,' zeg ik.

STAP IN

Je oefent nog een keer met **zelfstandige naamwoorden** die **alleen een enkelvoud of alleen een meervoud hebben**.
Dat helpt je bij les 13.

1 Heeft het zelfstandig naamwoord alleen enkelvoud, alleen meervoud of allebei?

	alleen ev	alleen mv	ev en mv
het huiswerk	☐	☐	☐
de paraplu	☐	☐	☐
de kampeerspullen	☐	☐	☐
het krentenbrood	☐	☐	☐
de paprikachips	☐	☐	☐
de informatie	☐	☐	☐
de notulen	☐	☐	☐
de nietmachines	☐	☐	☐
de onzin	☐	☐	☐
de pannenkoek	☐	☐	☐

2 Zet de zelfstandig naamwoorden in de goede rij.

Kies uit:

de werkkleren

de biggetjes

het drijfzand

de politie

de zandloper

de hersenen

de middeleeuwen

het nepnieuws

de banketbakker

de rondvaartboot

de muziek

de inkomsten

de wegwerkzaamheden

de kassa's

het bakmeel

alleen ev	alleen mv	ev en mv

STAP UIT

Hoe ging het?

☐ Dit kan ik al.

☐ Dit vind ik nog moeilijk.

STAP IN

Je oefent nog een keer met **spreekwoorden en uitdrukkingen**.
Dat helpt je bij les 14.

1 Wat betekent het spreekwoord of de uitdrukking?

het zwarte schaap zijn

iets door een roze bril bekijken

een gekleurd verhaal vertellen

blauw bloed hebben

in geuren en kleuren vertellen

geen rooie cent hebben

groen achter de oren zijn

iemand op zijn blauw ogen geloven

helemaal geen geld meer hebben

van adel zijn

jong en onervaren zijn

uitgebreid en enthousiast vertellen

alleen de leuke dingen van iets zien

ervan uitgaan dat iemand de
waarheid spreekt

een verhaal vertellen met je eigen
mening

overal de schuld van krijgen

2 Vul de goede kleur in het spreekwoord en/of het gezegde in.

Kies kleuren uit het verfpalet.

Ze hebben hem flink te grazen genomen. Hij is bont en _____ geslagen.

Lana heeft veel schulden. Ze staat flink _____.

Hij heeft een goede indruk op mijn vader gemaakt. Hij heeft een _____ voetje gehaald.

Vader geeft toestemming aan Joran om zijn eigen slaapkamer te verven.

Joran krijgt _____ licht.

Freek is het helemaal zat. Hij ergert zich groen en _____.

Mijn moeder heeft toestemming gegeven. Ik heb het _____ op wit.

Jaren geleden woonde ik in deze straat. In een _____ verleden was dit mijn huis.

Ik weet bijna zeker dat hij het heeft gedaan. Ik heb een donker _____ vermoeden.

STAP UIT

Hoe ging het?

☐ Dit kan ik al.

☐ Dit vind ik nog moeilijk.

Hoe reageer jij? Doe de test!

Maak je een **blunder**? Het werkt vaak het best om meteen te zeggen dat het je spijt.

Je reageert hier **gelaten**.

- 1 Je belt aan bij een nieuwe klasgenoot. Een oudere man doet open.
Je zegt: 'Dag, bent u de opa van Guusje?'
Hij antwoordt: 'Nee, ik ben haar vader.' Hoe reageer je?
 - A Ik ga heel hard lachen, want het is **hilarisch**. Toch?
 - B Ik ren meteen weg. Verschrikkelijk, ik durf hier nooit meer te komen!
 - C Ik zeg rustig: 'Dat was een beetje dom van mij, het spijt me.'
- 2 Je zit rustig je soep te eten. Opeens roept je zus: 'Hou op met die **weezinwekkende** geluiden! Je lijkt wel een wasmachine!'
Hoe reageer je?
 - A Ik ga nog harder slurpen en smakken. Mijn **opvatting** is: je zus moet niet de baas over je spelen.
 - B Ik zeg niets, maar voel me verdrietig. Waarom moet ze altijd mij hebben?
 - C Ik trek me er niets van aan. Ze is de laatste tijd nu eenmaal nogal **onevenwichtig**.
- 3 Een klasgenoot zet je voor schut. Iedereen moet lachen.
Hoe reageer je?
 - A Ik lach mee, want ik moet aan mijn **imago** denken. Ik ben immers de grapjas die overal tegen kan!
 - B Ik word boos.
 - C Ik laat het **over mijn kant gaan**. Straks is iedereen het toch weer vergeten.

WOORDENLIJST

overgevoelig

erg gevoelig, snel boos of verdrietig

koelbloedig

kalm, niet snel in paniek
Toen het brandalarm afging,
reageerde de juf heel koelbloedig.

gelaten

zonder iets terug te doen of te zeggen
Jens luistert gelaten als zijn broer
tegen hem tekeergaat.

evenwichtig

zonder uitschieters, steeds hetzelfde

onevenwichtig

met veel uitschieters, steeds wisselend

hilarisch

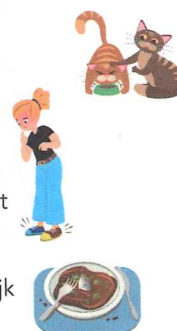
heel erg grappig
Ik vind kattenfilmpjes
vaak hilarisch!

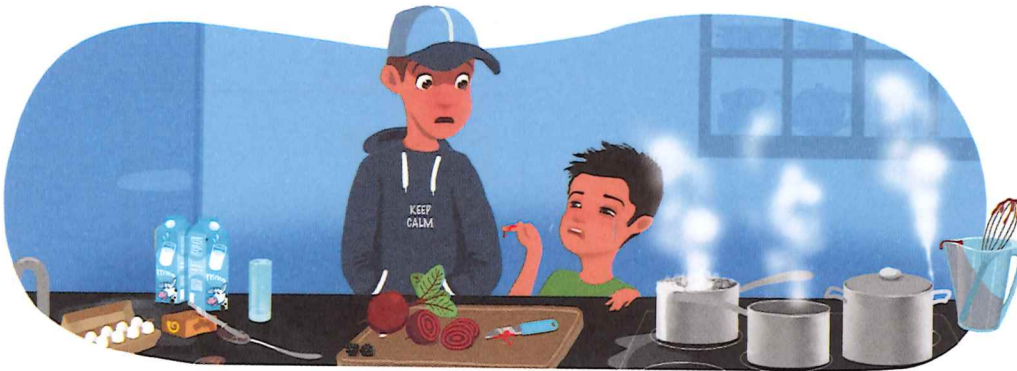
de blunder

een heel stomme fout

weezinwekkend

heel erg vies, walgelijk

4 Je kleine broertje wil jou helpen met koken, maar hij snijdt zich in zijn vinger. Het bloedt flink. Hoe reageer je?

A Ik zeg: 'Je wilde het toch zelf? Nou zie je wat ervan komt!'

B Ik val flauw, want ik kan niet tegen bloed.

C Ik ga dit meteen **het hoofd bieden**. Ik pak de EHBO-doos en verbind de wond.

Hier reageer je **koelbloedig**.

5 Een vriend daagt je uit om mee te doen aan een gevaarlijke challenge op internet. Hoe reageer je?

A Ik zeg meteen ja, anders vindt hij me natuurlijk een **slapjanus**.

B Ik wil eigenlijk nee zeggen. Maar wat als hij dan niet meer mijn vriend wil zijn?

C Ik weiger, want ik doe uit **principe** niet mee aan dat soort dingen. Het maakt me niet uit wat iemand daarvan vindt.

UITSLAG

Tel hoe vaak je A, B of C hebt gekozen.

- **Vooraf A:** je wilt graag dat anderen je stoer en grappig vinden. Je lacht moeilijkheden weg en doet alsof niets je raakt. Maar ben je écht zo onverschillig?
- **Vooraf B:** je voelt je onzeker en daardoor reageer je **overgevoelig**. Vertrouw wat meer op jezelf. Het geeft niets als je fouten maakt. Dat doet iedereen!
- **Vooraf C:** je bent **evenwichtig** en zelfverzekerd. Je laat je **geenszins** van de wijs brengen en bent niet snel in paniek.

de opvatting

hoe je ergens over denkt, de mening
Mijn opa heeft nogal ouderwetse opvattingen.

het imago

het beeld dat mensen hebben van iets of iemand
Farida heeft een stoer imago, maar eigenlijk is ze lief en romantisch.

de slapjanus

iemand met een slap karakter, zonder wilskracht en doorzettingsvermogen

het principe

een zelfgekozen regel voor hoe je leeft
Ik heb als principe dat ik alleen vlees eet van dieren die een goed leven hebben gehad.

geenszins

helemaal niet

iets over zijn kant laten gaan

niet reageren op iets wat je vervelend vindt
Jij laat alles maar over je kant gaan. Je mag heus weleens van je afbijten!

iets het hoofd bieden

een probleem aanpakken, niet voor een probleem weglopen

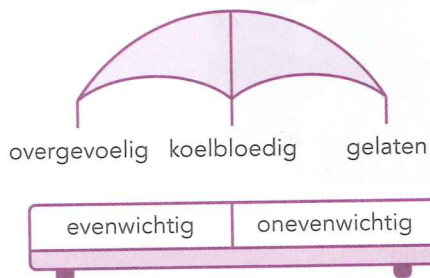

STAP IN

Dit ga je leren

Je leert de betekenis van 15 woorden.

een manier van reageren

Dit kun je ermee

Nieuwe woorden die je leert, kun je gebruiken in je taal.
Bijvoorbeeld als je laat weten dat je met iemand meeleeft.

overgevoelig
koelbloedig
gelaten
evenwichtig
onevenwichtig
hilarisch
de blunder
weezinwekkend
de opvatting
het imago
de slapjanus
het principe
geenszins
iets over zijn kant laten gaan
iets het hoofd bieden

EERST PROBEREN

Lees de woorden bij 'stap in'.

KEN JE ALLE WOORDEN? ➡ NEE? BEGIN BIJ ★
➡ JA? BEGIN BIJ ★★

1

Welk woord past bij de zin?

Ik maakte gisteren een heel stomme fout.
Ik riep 'Hé Milan!', maar het was een onbekende.

- ☐ de blunder
- ☐ de opvatting
- ☐ de slapjanus

Onze wc raakte gisteren verstopt.
Mijn moeder pakte het probleem meteen aan.

- ☐ iemand versieren
- ☐ iets het hoofd bieden
- ☐ iets over zijn kant laten gaan

Mijn vader kijkt nooit naar zielige films.
Hij wordt daar namelijk snel verdrietig van.

- ☐ gelaten
- ☐ koelbloedig
- ☐ overgevoelig

Die stoere rapper is vreselijk bang voor muizen.
Maar dat past niet bij het beeld dat mensen van hem hebben.

- ☐ de blunder
- ☐ het imago
- ☐ het principe

Bah, er zitten klontjes in de melk!
Dat vind ik echt walgelijk.

- ☐ evenwichtig
- ☐ hilarisch
- ☐ weezinwekkend

Sorry, heb ik je laten schrikken?
Dat was helemaal niet mijn bedoeling!

- ☐ geenszins
- ☐ onevenwichtig
- ☐ ongetwijfeld

2 Maak de zin af met het goede woord.

Sem staat er _____ bij als de juf hem op zijn kop geeft.

gelaten | onweerstaanbaar | weerzinwekkend

Mijn broer wilde gaan hardlopen, maar vond het te koud. Wat een _____!

blunder | opvatting | slapjanus

Yara is _____: soms superblij, dan ineens weer heel verdrietig.

koelbloedig | onevenwichtig | weemoedig

Malik is _____ voor lawaai en drukte om hem heen.

evenwichtig | hilarisch | overgevoelig

Mijn _____ is: doe geen dingen waarvan je niet wilt dat anderen ze doen.

imago | optie | principe

Wil je echt iets veranderen, dan moet je het probleem _____.

het hoofd bieden | op prijs stellen | over je kant laten gaan

3 Zet het goede woord in de zin.

Er blijft één woord over.

Kies uit:

blunder

geenszins

hilarisch

imago

opvatting

principe

weerzinwekkend

De juf zei streng: 'Ik ben _____ van plan om dit gedrag goed te keuren.'

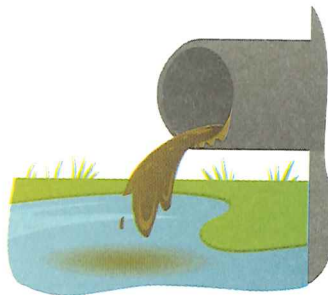
Yousef heeft een andere _____ over opruimen dan zijn ouders.

Dit boek is zó _____ dat ik over de grond rolde van het lachen.

Ik zei per ongeluk 'papa' tegen de meester. Wat een _____!

Zweden heeft een koud en donker _____, maar in de zomer is er juist veel zon.

Wat komt er voor vies spul uit die afvoerbuï? Het ruikt _____.

Wat is het woord?

Ot wil die rotopmerking niet _____.

Yin gaf _____ direct mond-op-mondbeademing.

Die _____ zet ook nooit eens door!

Sofie is _____: haar humeur wisselt niet erg.

'Stoor ik je?' 'Nee hoor, _____!'

Ik ben te _____ om naar enge films te kijken.

Geef eigen voorbeelden.

Probeer nieuwe woorden van deze week te gebruiken.

Een principe: _____

Een opvatting: _____

Een blunder: _____

STAP UIT**Hoe gaat het leren van de nieuwe woorden?**

- ☐ Heel goed, het lukt me makkelijk.
- ☐ Gaat wel, er zitten een paar lastige woorden bij.
- ☐ Niet zo goed, ik vind het nog moeilijk.

Puzzel

- × 1 met veel uitschieters, steeds wisselend
- 2 kalm, niet snel in paniek
- 3 zonder uitschieters, steeds hetzelfde
- 4 hoe je ergens over denkt, de mening
- 5 het beeld dat mensen hebben van iets of iemand
- 6 iemand met een slap karakter, zonder wilskracht en doorzettingsvermogen
- 7 erg gevoelig, snel boos of verdrietig
- 8 een zelfgekozen regel voor hoe je leeft
- 9 helemaal niet
- 10 heel erg vies, walgelijk
- 11 niet reageren op iets wat je vervelend vindt – iets over zijn ... laten gaan
- 12 een heel stomme fout
- 13 heel erg grappig
- 14 zonder iets terug te doen of te zeggen
- 15 een probleem aanpakken, niet voor een probleem weglopen – iets het ... bieden

Welke woorden horen bij de definities?

Streep de woorden door → ↓ ↘ ↗.

Zoek de letters die overblijven.

Welke zin vormen ze?

_____?

o	n	e	v	e	n	w	i	c	h	t	i	g	w
w	e	e	r	z	i	n	w	e	k	k	e	n	d
h	o	o	v	e	r	g	e	v	o	e	l	i	g
i	p	p	k	o	e	l	b	l	o	e	d	i	g
l	v	e	r	l	h	o	o	f	d	k	o	e	t
a	a	a	n	i	t	w	o	o	r	g	d	n	e
r	t	b	l	u	n	d	e	r	a	n	a	g	a
i	t	f	j	i	j	o	c	p	m	d	k	e	v
s	i	e	v	e	n	w	i	c	h	t	i	g	a
c	n	g	e	n	s	l	a	p	j	a	n	u	s
h	g	g	e	l	a	t	e	n	e	v	a	n	d
e	t	e	g	e	e	n	s	z	i	n	s	s	t

STAP IN

Dit ga je leren

Je leert dat een **onderwerp** soms meervoud lijkt, maar **toch enkelvoud** is.

Dit moet je weten

Meestal zie je meteen of een woord of woordgroep enkelvoud of meervoud is.

Soms lijkt het meervoud, maar is het enkelvoud.

Dit is bij woorden die aangeven hoeveel iets is: het aantal, de groep, de kudde enzovoort.

Maar ook bij woorden zoals de politie en het elftal.

Als dit woord of deze woordgroep het onderwerp is, staat de persoonsvorm in het enkelvoud.

De kinderen **kwamen** te laat op school.

Een **groep** kinderen **kwam** te laat op school.

De politieagenten **controleren** met een drone.

De **politie** **controleert** met een drone.

Dit kun je ermee

Als je weet dat het onderwerp enkelvoud is, kun je de goede werkwoorden gebruiken.

EERST PROBEREN

Vul de goede vorm van het werkwoord in.

vliegen De zwerm vogels _____ naar het zuiden.

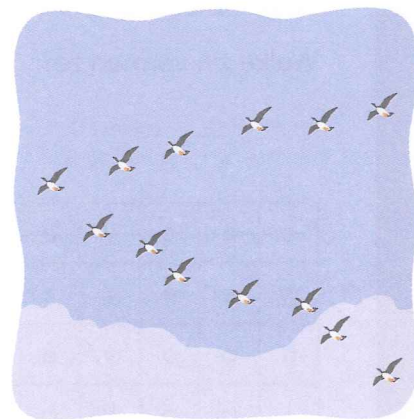
vliegen De vogels _____ naar het zuiden.

komen Alle familieleden _____ op mijn verjaardag.

komen De hele familie _____ op mijn verjaardag.

staan De boeken _____ op de bovenste plank.

staan De serie boeken _____ op de bovenste plank.

HEB JE ALLES GOED?
 NEE? BEGIN BIJ ★
 JA? BEGIN BIJ ★★

★ 1 Welke woordgroep staat in het enkelvoud?

☐ het echtpaar

☐ meneer en mevrouw Boersma

☐ de bekertjes en borden

☐ het servies

☐ de bos takken

☐ de takken

☐ de brandweerlieden

☐ de brandweer

2 Vul de goede vorm van het werkwoord in.

- bezoeken Groep 8 _____ een middelbare school.
- bezoeken De leerlingen van groep 8 _____ een middelbare school.
- geven De toeschouwers _____ de artiest een groot applaus.
- geven Het publiek _____ de artiest een groot applaus.
- worden De reeks getallen _____ op het bord geschreven.
- worden De getallen _____ op het bord geschreven.
- leven De wolven _____ in een groot bos in Duitsland.
- leven De roedel wolven _____ in een groot bos in Duitsland.

3 Waar past het onderwerp bij?

Het ongedierte

• ligt in de gang.

De twintig schoenen

• verspreiden zich snel.

Het vee

• grazen op het weiland.

De vieze beestjes

• liggen in de gang.

De berg schoenen

• verspreidt zich snel.

De koeien

• graast op het weiland.

4 Maak de zinnen af.

- De visite _____
- De lading pakketjes _____
- De zwanen _____
- Het tweetal _____
- Het meubilair _____
- De hoeveelheid _____

STAP UIT
Hoe ging het?

- ☐ Deze vracht oefeningen was lastig.
- ☐ Deze lading oefeningen ging soms goed en soms niet.
- ☐ Deze reeks oefeningen was goed te doen.

STAP IN

Dit ga je leren

Je leert **spreekwoorden en uitdrukkingen** waar een beroep in voorkomt.

Dit moet je weten

Een spreekwoord of uitdrukking is een vaste groep woorden.

Deze groep woorden heeft een eigen betekenis.

De betekenis is figuurlijk.

spreekwoord/uitdrukking	betekenis
lachen als een boer met kiespijn het is voor de bakker	lachen, maar het eigenlijk niet leuk vinden het is in orde

Dit kun je ermee

Je kunt steeds vaker spreekwoorden en uitdrukkingen herkennen.

Je kunt ze ook zelf gebruiken in jouw taal.

EERST PROBEREN

Zet het goede beroep in het spreekwoord of de uitdrukking.

Kies uit:

monniken

koks

herder

rechter

koning

Joep geeft Joris uit wraak een duw. Joep speelt voor eigen _____.

Liam moet altijd zijn zin krijgen. Zijn haan moet altijd _____ kraaien.

Sofie sorteert alle kraaltjes op kleur. Wat een _____ werk is dat!

De coach heeft geen duidelijk plan en het elftal verliest de wedstrijd. Als de _____ dwaalt, dolen de schapen.

Deze schattige meisjes gedroegen zich heel gemeen. Het zijn niet allen _____ die lange messen dragen.

HEB JE ALLES GOED? NEE? BEGIN BIJ
 JA? BEGIN BIJ

1 Wat betekent het spreekwoord of de uitdrukking?

de klant is koning

de baas over iemand spelen

het geheim van de smid

de prins op het witte paard

een beroep doen op iemand

de ander moet doen wat jij wilt

de geliefde van wie je droomt

de klant staat op de eerste plaats

iemand dringend vragen om te helpen

een speciale, geheime manier waarop iemand iets doet of maakt

2 Zet het goede beroep in het spreekwoord of de uitdrukking.

Kies uit:

stuurlui

dief

visser

prins

waard

De onbetrouwbare marktkoopman telt het wisselgeld goed na. Zoals de _____ is, vertrouwt hij zijn gasten.

Ik maak een lastige puzzel, terwijl mijn zus vanaf de bank aanwijzingen geeft. 'De beste _____ staan aan wal!' roep ik.

De bekende zanger is ineens verdwenen. Hij vertrok als een _____ in de nacht.

Hij probeert in die hoge boom te klimmen, maar dat gaat hem nooit lukken. Hij is voor de deur van de _____ aan het vissen.

Jaap schiet de bal door de ruit, maar hij loopt fluitend door. Hij doet alsof hij van de _____ geen kwaad weet.

3 Wat betekenen de spreekwoorden en uitdrukkingen?

Zoek ze op.

schoenmaker, blijf bij je leest

een timmermansoog hebben

men kan beter naar de bakker dan naar de apotheker gaan

4 Welk spreekwoord of welke uitdrukking past erbij?

Stef gaat langs de deuren met zijn zelfgebakken koekjes.

☐ Hij gaat de boer op.

☐ Hij gebruikt zijn boerenverstand.

De broers hebben heel wat verdiend op de rommelmarkt.

☐ Ze hebben goed geboerd.

☐ Ze doen het op hun dooie akkertje.

Robin schrijft in tien minuten een slordig opstel.

☐ Dat is boerenbedrog.

☐ Hij doet het op zijn Janboerenfluitjes.

Anna hoeft geen asperges. Die heeft ze nog nooit gegeten.

☐ Ze lacht als een boer met kiespijn.

☐ Wat de boer niet kent, dat eet hij niet.

STAP UIT

Hoe ging de les?

☐ Ik vond het appeltje eitje.

☐ Ik deed het op zijn Janboerenfluitjes.

☐ Ik vond het monnikenwerk.

☐ Ik vond het een harde noot om te kraken.

STAP IN

Dit ga je leren

Je leert hoe je kunt meekijken bij anderen.

Dit moet je weten

Soms snap je de opdracht niet goed.

Soms werk je niet fijn samen.

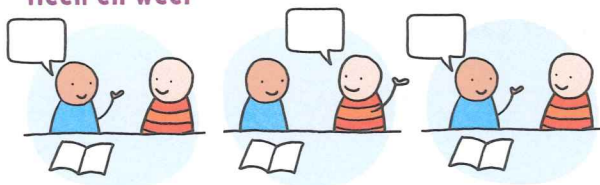
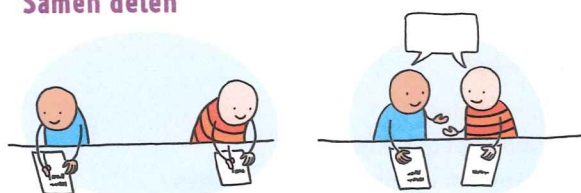
Kijk dan mee met een ander groepje.

Vraag bijvoorbeeld:

- We snappen de opdracht niet, mogen we met jullie meekijken?
- Het lukt ons niet goed om samen te werken. Hoe doen jullie dat?

Dit kun je ermee

Als je meekijkt bij anderen, zie je hoe het ook kan. Dat kan helpen om weer verder te werken.

Samen maken**Heen en weer****Om de beurt****Samen delen**

WOORDENLIJST

week 1

gepast

ongepast

de uitvaart

condoleren

gedenken

de plichtigheid

ter gelegenheid van

aangedaan

de aula

vanzelfsprekend

de etiquette

de weduwnaar

haperen

met iemand te doen hebben

iets op prijs stellen

week 2

deprimerend
opbeurend
smachten
onweerstaanbaar
iemand versieren

de reputatie
de bijkomstigheid
de aanbieder
zich realiseren
weemoedig
de sleur
ongetwijfeld
de optie

iemand uit het oog verliezen
oost west, thuis best

week 3

overgevoelig
koelbloedig
gelaten
evenwichtig
onevenwichtig

hilarisch
de blunder
weezinwekkend
de opvatting
het imago
de slapjanus
het principe
geenszins

iets over zijn kant laten gaan
iets het hoofd bieden

☐ woorden herhalen

1 Bedenk één of meer zinnen voor een persoonlijke kaart.

= _____

= _____

Samen maken

Kies samen een onderwerp voor een persoonlijke kaart.
Kies uit: geboorte, verjaardag, bruiloft, ziekte of sterfgeval.

→ 'We kiezen: geboorte.'

Kies samen twee woorden uit de lijst.
Ze moeten in de zin of zinnen voor de kaart passen.

→ 'We kiezen: ter gelegenheid en de blunder.'

Bedenk wat de woorden betekenen. Maak samen met de woorden een of meer zinnen die op de kaart zouden kunnen staan.
Kijk met een ander groepje mee als jullie er niet uitkomen.

→ 'We sturen deze kaart ter gelegenheid van de geboorte van jullie dochter. Gefeliciteerd!'
'We hopen dat ze later weinig blunders maakt!'

Kies nu samen een ander onderwerp voor een persoonlijke kaart.
Kies ook twee andere woorden.

→ 'Nu nemen we ziekte.'
→ 'Dat is goed. En als woorden kiezen we: vanzelfsprekend en geenszins.'
→ 'Oei, hoe bedenken we met deze woorden goede zinnen voor de kaart?'
→ 'Dat vind ik ook lastig. We vragen aan een ander tweetal of we even mee mogen kijken.'

Ga zo door. Maak het steeds samen.

Welke zin of zinnen vond je erg gepast?

☐ woorden herhalen**2** Bedenk een zin met twee woorden.

= _____

= _____

**Heen en
weer**

Kies twee woorden uit de lijst.

→ 'Ik kies: smachten en de aula.'

 Bedenk wat de woorden betekenen.
Maak een zin met deze twee woorden.

→ 'Mijn zin: Felipe smacht in de hete aula naar een ijsje.'

 Bespreek samen de zin.
Klopt de betekenis van elk woord in de zin?

→ 'Smachten betekent verlangen en een aula is een grote zaal voor bijeenkomsten. Op school hebben we ook een aula. Felipe kan daar naar een ijsje verlangen, dus de zin klopt!'

Nu kies jij twee woorden uit de lijst.

→ 'Ik kies: het principe en de reputatie.'

 Ga zo door.
Steeds heen en weer.
Kijk met een ander groepje mee als jullie er niet uitkomen.

Wat vond je de beste zin?

☐ woordsoorten (ww, znw, lw, bnw)

1 Bedenk de goede woordsoorten.

= _____

= _____

Om de beurt

Bedenk een lidwoord, een zelfstandig naamwoord en een werkwoord. Maak er een zin van.

→ 'Ik kies: De slak eet.'

Vul de zin aan met nog een lidwoord en een zelfstandig naamwoord.

→ 'De slak eet de blaadjes.'

Voeg twee bijvoeglijke naamwoorden toe. Snap je de opdracht niet goed? Dan mag je bij een ander groepje meekijken.

→ 'De trage slak eet de groene blaadjes.'

Bedenk samen of het klopt. Zijn de woorden die zijn toegevoegd bijvoeglijke naamwoorden?

→ 'Ja, dat klopt. Trage en groene zijn bijvoeglijke naamwoorden.'

→ 'Inderdaad!'

Nu ben jij. Bedenk een lidwoord, een zelfstandig naamwoord en een werkwoord. Maak er een zin van.

Ga zo door. Steeds om de beurt.

Wat was de grappigste zin?

☐ woordsoorten (hww, vdw, vz, vrw, tw, rtw, vw)

2 Benoem de woordsoorten.

= _____

= _____

- Veel kinderen uit de hoogste groep hebben gegeten en gedronken.
- De vijf schattige eendjes rennen naar de achterste vijver.
- De vliegende keep uit de Delftse club miste de bal voor de vierde keer.
- Voor de hoeveelste keer hebben alle kinderen in de engste achtbaan gezeten?

Samen delen

Kies allebei een zin.
Schrijf de woordsoorten eronder.

→ Veel kinderen uit de hoogste groep hebben
tw znw vz lw rtw znw hww
gegeten en gedronken.
vdw vw vdw.

→ De vijf schattige eendjes rennen naar
lw tw bnw znw ww vz
de achterste vijver.
lw rtw znw.

Bespreek de zinnen na. Hebben jullie de goede woordsoorten opgeschreven? Komen jullie er niet uit? Je mag bij een ander groepje meekijken.

→ 'Ja, de woordsoorten in jouw zin kloppen. En die van mij ook, toch?'

→ 'Ja, die kloppen ook!'

Ga zo door.

Over welke woordsoort twijfelde je?

☐ woordsoorten (pvnw, bvnw)

3 Bedenk een ander voornaamwoord.

= _____

= _____

- Nina geeft mij haar boterham met kaas.
- Meester, u vergeet ons voor te lezen uit mijn boek!
- Hebben jullie zijn hond al uitgelaten?
- Mijn neefjes schrijven hun een e-mail op mijn computer.

Om de beurt

Kies een zin. Benoem het persoonlijk voornaamwoord en het bezittelijk voornaamwoord.

→ 'Mijn zin: Nina geeft mij haar boterham met kaas. Mij is een persoonlijk voornaamwoord; haar is een bezittelijk voornaamwoord.'

Bedenk een ander persoonlijk voornaamwoord en bezittelijk voornaamwoord. Herhaal de zin met deze nieuwe woorden. Je mag de zin aanpassen.

→ 'Ik maak er hem en uw van. De zin wordt dan: Nina geeft hem uw boterham met kaas.'

Vertel of de ander een goed persoonlijk voornaamwoord en bezittelijk voornaamwoord heeft bedacht. Komen jullie er niet uit? Je mag bij een ander groepje meekijken.

→ 'Hem en uw, dat zijn inderdaad een persoonlijk voornaamwoord en een bezittelijk voornaamwoord. Het klopt dus!'

Nu ben jij. Kies een zin en benoem het persoonlijk voornaamwoord en het bezittelijk voornaamwoord.

Ga zo door. Steeds om de beurt.

Welk voornaamwoord vond je lastig om te benoemen?

☐ leestekens bij directe rede

4 Bedenk een zin en plaats leestekens.

= _____

= _____

Samen delen

Bedenk allebei een zin in de directe rede. Schrijf jullie zin op zónder leestekens. Snap je de opdracht niet goed? Dan mag je bij een ander groepje meekijken.

→ *Help gilt Ivar de boot drijft weg*
→ *De juf fluistert willen jullie weten wat het geheim is*

Geef je blaadje aan de ander. Plaats leestekens in de zin.

→ *'Help,' gilt Ivar, 'de boot drijft weg!'*
→ *De juf fluistert: 'Willen jullie weten wat het geheim is?'*

Besprek jullie zinnen na. Staan de leestekens op de goede plek? Hebben jullie eerst het leesteken geplaatst en pas daarna de zin afgesloten?

→ *'Jouw zin klopt! Hij begint met een aanhalingsteken, na Help komt een komma en daarachter ook een aanhalingsteken. En de zin eindigt met een uitroepsteken!'*
→ *'Die van jou is ook goed. Na fluistert komt een dubbele punt, de zin erna begint met een aanhalingsteken en dan een hoofdletter. Hij eindigt met een vraagteken en een aanhalingsteken.'*

Ga zo door. Bedenk allebei weer een zin.

Hebben jullie elke keer eerst het leesteken geplaatst en pas daarna de zin afgesloten?

STAP UIT

Heb je bij een ander groepje meegekeken?

- ☐ Ja, want ik snapte de opdracht niet goed.
- ☐ Ja, want het samenwerken lukte niet zo goed.
- ☐ Nee, we hadden geen hulp nodig!

Er zijn 10 opdrachten.

- Je mag beginnen waar je wilt.
- Je mag er zoveel doen als je wilt.
- Staat er ?

Dan heb je een blaadje nodig.

1

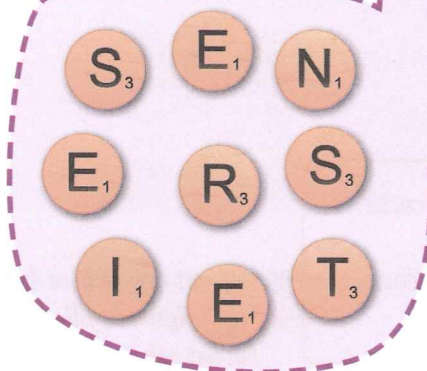
Letters husselen

Maak woorden met de letters.

Met welk woord behaal je de meeste punten?

Mijn woord: _____

Aantal punten: _____

3

Afleidalfabet

Maak een lijst met dingen om iemand die somber is afleiding te bieden.

Schrijf alle letters van het alfabet op.

Bedenk bij zoveel mogelijk letters een activiteit.

2

Combineren

Maak drie kolommen.

Schrijf in de eerste kolom vijf verschillende personen of dieren.

In de tweede kolom zet je vijf andere personen of dieren en in de derde kolom vijf plekken.

Kies iets uit iedere kolom en schrijf een verhaal van een paar regels over een ontmoeting op deze plek.

4

Het spijt me doos

Je wilt iets goedmaken.

Teken een doos. Wat stop je erin?

Teken en schrijf het.

5

Weg met die gedachten

Ga rustig rechtop zitten en leg een hand op je borst en een hand op je buik.

Adem rustig in door je neus en houd de lucht even vast.

Adem uit en doe daarbij net of je een ballon opblaast.

Samen met de lucht verdwijnen alle vervelende gedachten.

Ga een tijdje door. Is de ballon vol?

Dan mag hij wegvliegen.

6

Wie ontmoet ik?

Bedenk een persoon of dier.
De ander probeert door middel van een ja- of neevraag te achterhalen wie jij ontmoet.
Ga steeds staan als je antwoord geeft.
Bedenk dan samen hoe die ontmoeting gaat.
Wissel van rol.

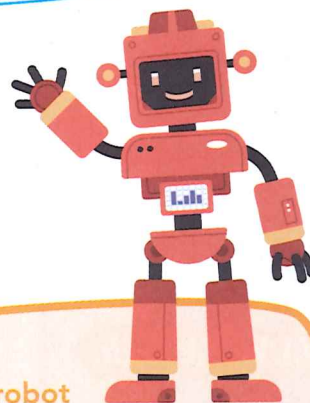
7

Wegstrepn

Streep alle letters die vaker dan twee keer voorkomen weg.
Zet de letters die overblijven in de goede volgorde.
Wie ontmoet je?

Een _____

dispm d i t x m b r e m d x i n b a o x r i t e b

8

Opvrolijkrobot

Ontwerp een robot die mensen op kan vrolijken.
Wat moet hij allemaal kunnen?
En wat moet hij zeggen?
Teken het en schrijf het op.

9

Raadspel

Teken op een blad een vierkant en verdeel het in negen vakken.
Denk aan een klasgenoot die je aardig vindt.
Schrijf in ieder vak iets over hem of haar.
Ruil je blad met de ander en probeer allebei te raden om wie het gaat.

10

Troostwoorden

Bedenk zoveel mogelijk woorden of groepjes woorden om iemand te troosten.
Schrijf ze allemaal mooi op, op een apart blaadje.
Versier de woorden.
Maak van de blaadjes een troostwoordenboekje.

kusje

zonneshijn

sterkte

lieve knuffel

oplossing
7: presenter

Dit ga je oefenen.

WOORDENSCHAT

WEEK 1

Langer geleden

woorden groep 7, thema 7

54

Oefenen voor de toets

Vorig thema

het perspectief en andere woorden

TAAL VERKENNEN

Langer geleden

'te' als onderdeel van het gezegde

55

Oefenen voor de toets

Vorig thema

ontkennende zin

TAAL VERKENNEN

Langer geleden

alle zinsdelen (in de samengestelde zin)

56

Oefenen voor de toets

Vorig thema

onvolledige zin

WEEK 2

Dit thema

gepast en andere woorden

57

Oefenen voor de toets

Vorig thema

zich bevinden en andere woorden

Dit thema

woordsoorten (ww, znw, lw, bnw)

58

Oefenen voor de toets

Vorig thema

loos onderwerp

Dit thema

woordsoorten (hww, vdw, vz, vrw, tw, rtw, vw)

59

Oefenen voor de toets

Vorig thema

haakjes

Meer taal

WEEK 3

Dit thema

deprimerend en andere woorden

60

Oefenen voor de toets

Vorig thema

zich verzetten tegen en andere woorden

Dit thema

woordsoorten (pvnw, bvnw)

61

Oefenen voor de toets

Vorig thema

vormen van figuurlijk taalgebruik

Dit thema

leestekens bij directe rede

62

Oefenen voor de toets

Vorig thema

stappenplan onbekend woord

WEEK 4

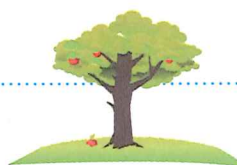
Dit thema

overgevoelig en andere woorden

63

Dit thema

Ken jij alle woorden?

Dit thema

enkelvoud en meervoud bij woorden zoals 'het aantal' spreekwoorden en uitdrukkingen

64

WOORDENSCHAT

66

TAAL VERKENNEN

68

1 Zet het goede woord achter de zin.

De boot vaart overdag elk half uur naar de overkant. _____

frequent | omstreeks | secuur

Oei, deze oude fiets valt bijna uit elkaar. _____

continú | gammel | multifunctioneel

We gaan alleen zwemmen als het mooi weer is. _____

achtereenvolgens | luguber | mits

Mijn tante Gemma ontwerpt prachtige boeken. _____

de drukker | de redacteur | de vormgever

Ik ontbijt meestal om een uur of acht. _____

omstreeks | secuur | variëren

De meiden maken ontzettend veel lawaai. _____

frequent | luidruchtig | secuur

Oefenen voor de toets**2 Rara, wat is het?**

Dit doe je als je heel goed blijft opletten. •

Dit is het onderdeel van de les waarin je nadenkt over wat je hebt geleerd. •

Dit is als je voor straf papier moet prikken omdat je iets fout hebt gedaan. •

Dit doe je als iemand jou niet ziet. •

Dit doe je als je wegdroomt tijdens de les. •

• de taakstraf

• aan de aandacht ontsnappen

• afdwalen

• bij de les blijven

• de reflectie

3 Schrijf het gezegde op.

Maud weigerde mee te doen met het optreden.

Het is verboden te rennen op de gang.

We besloten vanmorgen naar het park te gaan.

Luuk en Noah zaten te lachen in de bioscoop.

Wij hebben ons na de zwemles gedoucht.

Ishaan durft het verhaal aan de klas te vertellen.

Oefenen voor de toets**4 Welk woord geeft aan dat het een ontkennende zin is?**

Onderstreep het woord. In sommige zinnen zijn het twee woorden.

Niemand gaat eerder naar huis.

Ik had nergens zin in.

We dansen niet, omdat er geen muziek is.

Houd jij niet van Mexicaans eten?

Ben hoefde niets te drinken, want hij had geen dorst.

We konden nergens parkeren.

Ik heb geen cola gekocht.

Cindy weet niet waar de film over gaat, want ze heeft hem nooit gezien.

Je kunt de hond hier nergens uitlaten.

Ik ga nooit in die hoge achtbaan.

5 Benoem alle zinsdelen.

Het voegwoord blijft over.

Willen jullie tijdens de show een liedje playbacken of voeren jullie een dans uit?

Wij stuurden de bioscoop een berichtje vanuit de zaal, omdat een groep kinderen zat te klieren.

Terwijl mijn ouders de tent opzetten, ging ik alvast de camping verkennen.

Oefenen voor de toets**6 Beantwoord de vraag of stel de vraag.**

volledige zin	onvolledige zin
<i>Lust jij graag spaghetti?</i>	Ja, lekker.
	Water.
Heb je mijn adres?	
Hoe laat kom je?	
	Met de fiets.
Neem je een spelletje mee?	
	Ik ook!
	Tot straks!

1 Welke zin past erbij?

Boaz heeft medelijden met het jongetje dat zijn knuffel kwijt is.

- ☐ Boaz condoleert het jongetje.
- ☐ Boaz heeft met het jongetje te doen.

De vrouw van onze tandarts is overleden.

- ☐ De tandarts gedraagt zich gepast.
- ☐ De tandarts is weduwnaar.

De toneelvoorstelling is in de grote zaal van de school.

- ☐ De toneelvoorstelling is een plechtigheid.
- ☐ De toneelvoorstelling is in de aula.

Iedereen is ontroerd als Sharida het gedicht voorleest.

- ☐ Iedereen gedenkt haar.
- ☐ Iedereen is aangedaan.

Melvin gooit met eten in het restaurant.

- ☐ Melvin gedraagt zich ongepast.
- ☐ Melvin houdt zich aan de etiquette.

Mijn opa vindt het fijn dat ik hem help in de tuin.

- ☐ Mijn opa stelt het op prijs.
- ☐ Mijn opa vindt het vanzelfsprekend.

Oefenen voor de toets**2 Zet het goede woord achter de zin.**

'Nu zijn we op de bovenste verdieping van de toren,' zei de gids. _____

zich begeven naar | zich bevinden | zich inleven

Pim houdt niet van spruitjes, maar Olaf en Mo vinden ze echt heel vies. _____

koesteren | uitslaan | verafschuwen

Het is de hele maand al heel erg droog. _____

aanhoudend | herhaaldelijk | tijdig

Ik wilde gaan lopen, maar ik ga toch op de fiets. _____

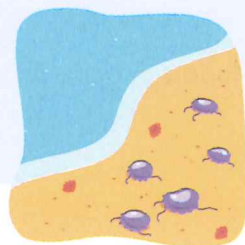
aan de aandacht ontsnappen | bij de les blijven | bij nader inzien

De juf wil dat we onze handen wassen, zodat ze schoon zijn. _____

hygiënisch | tijdig | verdacht

Bij oostenwind liggen er altijd heel veel kwallen op het strand. _____

beïnvloeden | koesteren | wemelen van

3 Kijk goed naar de woordsoorten en bedenk woorden voor in de zin.

Tamar brengt de _____, _____ buurvrouw een prachtig _____.

bnw bnw znw

_____ het kleine _____ vanmiddag _____, gouden beker?

ww znw lw bnw

De klasgenoten _____ gisteren de verloren, rode _____.

ww znw

_____ aait de grijze, gestreepte kat.

lw bnw znw

Oefenen voor de toets**4** Kleur het onderwerp rood en onderstreep het onderwerp als het een loos onderwerp is.

Het fotomodel paste de nieuwe kleding.

Ik ga met de bus, omdat het hagelt.

In deze ruimte klinkt het hol.

Als het blijft stormen, gaan we naar huis.

Omdat Emre te laat was, moest hij een briefje halen.

Het onweert maar heel even.

Het ruikt hier naar pannenkoeken.

Ik houd er niet van als het zo waait.

Het hondje bijt in papa's broekspijp.

5 Benoem de woordsoorten.

Wanneer gaan Isa en Max voor de eerste keer op vakantie naar België?

Veel mensen zijn om elf uur in de middelste boot gestapt voor een mooie rondvaart.

De drie vrolijke kinderen hebben op het nieuwe, houten podium van de school gedanst.

Oefenen voor de toets

6 Zet de haakjes op de goede plek in de zin.

In de pauze is er brood volkoren en beleg zoet en hartig .

Gezocht : verplegers voor de afdeling ic intensive care .

Op de site van het Nibud Nationaal instituut voor budgetvoorlichting zie je hoeveel zakgeld bij jouw leeftijd past .

Jayson 11 en Jelena 12 winnen de gouden medaille kunstschaatsen .

In de weekenden zaterdag en zondag en tijdens vakanties is de speeltuin geopend .

Lever je werkstuk uiterlijk vrijdagochtend in voor 12.00 uur .

1 Rara, wie of wat ben ik?

Ik ben iets wat je kunt kiezen.

weemoedig

Ik ben heel aantrekkelijk.

deprimerend

Ik maak je somber.

de aanbidders

Ik ben een beetje verdrietig omdat iets fijns voorbij is.

onweerstaanbaar

Ik kom er toevallig bij, maar ben onbelangrijk.

de optie

Ik ben heel erg verliefd op je.

de bijkomstigheid

Oefenen voor de toets

2 Welk woord past bij de zin?

Een belangrijk onderdeel van de voorstelling was de muziek.

- ☐ het element
- ☐ het mankement
- ☐ het voorval

Jelka vertrouwt het niet. Luistert er iemand mee?

- ☐ aanhoudend
- ☐ achterdochtig
- ☐ heldhaftig

Geke heeft een gebroken been en kan daarom niet mee op schoolreis.

- ☐ de basis
- ☐ de omstandigheid
- ☐ de taakstraf

Ik bekijk plaatjes van kunstwerken om ideeën op te doen voor mijn schilderij.

- ☐ de basis
- ☐ de inspiratie
- ☐ de realiteit

Wij zijn geen kunstgras gewend, dus hierop spelen is ongunstig voor ons.

- ☐ ten gunste van
- ☐ ten nadele van
- ☐ zich verzetten tegen

Ik haat opruimen, maar ik doe het toch maar. Dan heb ik straks vrij!

- ☐ aan de aandacht ontsnappen
- ☐ dat kun je op je buik schrijven
- ☐ door de zure appel heen bijten

3 Benoem de woordsoorten.

Waarom heeft hij voor de derde keer tegen mijn nieuwe boksbal geslagen?

Jasper verloor vanmiddag het laatste potje van zijn kleine broertje.

Veel kinderen hebben tijdens onze sportdag een appel of een banaan gegeten.

Zij zwemmen met hun luchtbedden en twee zwembanden in het grote meer.

Oefenen voor de toets

4 Welk figuurlijk taalgebruik zie je: deel voor geheel of geheel voor deel?

	deel voor geheel	geheel voor deel
De hele wijk vierde feest.	☐	☐
Jullie kunnen een hapje mee-eten.	☐	☐
De Nederlander is gek op kaas.	☐	☐
Spanje won de eerste wedstrijd.	☐	☐
De krullenbol loopt weer voorop.	☐	☐
De politie heeft hem een bekeuring gegeven.	☐	☐
Iedere week bezorgt de supermarkt onze boodschappen.	☐	☐
Uit onderzoek blijkt dat een puber meer slaap nodig heeft.	☐	☐
Het museum kocht een bijzonder kunstwerk.	☐	☐

5 Plaats leestekens in de zin.

De agent roept Houd hem tegen
 Ik loop vertelt Isra voor de vierde keer de avondvierdaagse
 Wie gaat er mee zwemmen vroeg Evi
 Justin zegt Het is jouw beurt om de tafel te dekken
 De film fluistert mijn zusje is al begonnen
 Ik zie geen gaatjes zegt de tandarts

Oefenen voor de toets

6 Wat is de betekenis van het gekleurde woord?

Tot en met welke stap moest je gaan om de betekenis te achterhalen?

Kracht is **de grootheid**, oftewel rekenkundige maat, voor de manier waarop er wordt geduwd tegen of getrokken aan een voorwerp. Als een kracht inwerkt op een voorwerp, kan dit een verandering van de snelheid of een **vervorming** van dat voorwerp tot gevolg hebben. Er zijn allerlei krachten, zoals spierkracht, veerkracht en **zwaartekracht**. Een kracht kun je meten met een **krachtmeter**.

Stappenplan onbekend woord

- Stap 1: Lees door.
- Stap 2: Bekijk de omgeving.
- Stap 3: Bekijk de delen.
- Stap 4: Vraag iemand.
- Stap 5: Zoek op.

	betekenis	stap
de grootheid		
de vervorming		
de zwaartekracht		
de krachtmeter		

Ben je klaar met de oefeningen voor deze week? Ga naar bladzijde 66.

1 Zet het goede woord in de zin.

Er blijft één woord over.

Kies uit:

blunder

geenszins

hilarisch

imago

koelbloedig

opvatting

weezinwekkend

Joris is eigenlijk bang voor honden, maar dat past niet bij zijn stoere _____.

'Stoor ik?' 'Nee hoor, _____. Kom maar binnen!'

Als je bij de politie wilt werken, is het belangrijk dat je _____ bent.

Ik zei per ongeluk 'hallo' tegen die etalagepop. Wat een _____!

Ruben wil beslist geen insecten eten, dat vindt hij een _____ idee.

Puck vond het verhaal zo _____, dat ze er de slappe lach van kreeg.

Ken je alle woorden?

Kijk naar de instapkaartjes van week 1, 2 en 3 van dit thema.

Welke woorden vind je nog lastig?

Schrijf ze hier nog een keer op.

2 Vul de goede vorm van het werkwoord in.

- verven De kinderen _____ de olifant op de muur grijs.
geven Het duo _____ een fantastisch optreden in de aula.
oefenen De brandweer _____ met een auto in het water.
krijgen De politieagenten _____ een hand van de burgemeester.
liggen De lading bakstenen _____ op de oprit.
fietsen De groep kinderen _____ met de juf naar de gymzaal.
lopen De voetgangers _____ alweer op het fietspad.
botsen Juul en Thomas _____ met hun skelters tegen elkaar.

3 Wat betekenen de spreekwoorden en uitdrukkingen?

Zoek ze op.

Op een kalme zee kan iedereen stuurman zijn.

Iemand van twaalf ambachten en dertien ongelukken zijn.

Zachte heelmeeesters maken stinkende wonden.

Dit ga je
oefenen.

Meer taal

WOORDENSCHAT

66

TAAL VERKENNEN

68

1 Wat zegt de wijkagent?

Er zijn vier antwoorden goed.

- ☐ Ik krijg een melding van een voorval met een verdacht persoon.
- ☐ Je mag hopen dat je er met een taakstraf van afkomt.
- ☐ Ik haal veel inspiratie uit deze heldhaftige daad.
- ☐ Ik leef me in in de omstandigheden van de bewoners.
- ☐ Bij nader inzien had ik liever een andere rol gespeeld.
- ☐ Ik heb al herhaaldelijk gezegd dat u de ramen goed moet afsluiten als u weg bent.

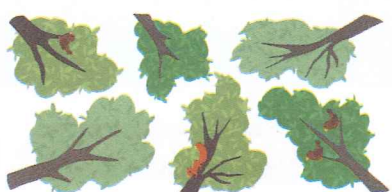
2 Wat zie je vanuit elk perspectief?

Leef je in. Beschrijf precies waar je je bevindt en wat je vanuit dit perspectief ziet.

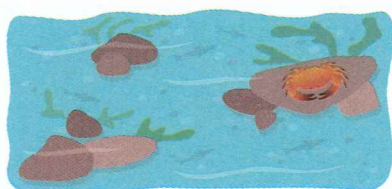
Ik bevind me _____

en ik zie: _____

Ik bevind me _____

en ik zie: _____

Ik bevind me _____

en ik zie: _____

3 Hebben de woorden te maken met tijd of met plaats?

	tijd	plaats
zich bevinden	☐	☐
tijdig	☐	☐
aanhoudend	☐	☐
ergens aan grenzen	☐	☐
zich begeven naar	☐	☐
herhaaldelijk	☐	☐

4 Zet de woorden in de goede woordspin.

Kies uit:

achterdochtig bevestigen ondervragen ontkennen

de inspiratie de reflectie uitslaan zich inleven

denken

praten

5 Bedenk een tegenstelling.

Er blijven twee woorden over.

Kies uit:

aanhoudend afdwalen bevestigen hygiënisch

de lariekoek opwindend ten nadele van tijdig

Bedenk daarna zelf nog een synoniem van het woord uit de tweede kolom.

woord	tegenstelling	synoniem van woord uit de tweede rij
ten gunste van		<i>ongunstig voor</i>
saai		
te laat		
vies		
bij de les blijven		
de waarheid		

6 Wanneer beet jij door de zure appel heen? En wat kon jij wel op je buik schrijven?

Bedenk een voorbeeld en leg je antwoord uit.

Ik beet door de zure appel toen _____,

want _____.

Dit kon ik op mijn buik schrijven: _____,

omdat _____.

1 a Maak de adviezen ontkennend.

Eet iedere dag gezond!

Eet nooit gezond!

Ga op tijd naar bed!

Zeg iedereen op straat gedag!

Eet veel snoep voor je naar bed gaat!

Val iemand lastig!

Gooi afval op straat!

Maak elke dag je huiswerk!

b Welke adviezen zou jij opvolgen?

Zet er een kruisje voor.

2 Schrijf een gesprek.

Wat zeggen Fender en Elin? Gebruik in het gesprek zoveel mogelijk onvolledige zinnen.

Fender: *Hoi Elin! Ga je mee een ijsje halen?*

Elin: *Leuk!*

Ijsverkoper: Zeg het maar.

Fender: _____

Elin: _____

Ijsverkoper: Slagroom erbij?

Fender: _____

Elin: _____

Elin: Ik moet naar huis. We gaan zo eten.

Fender: Na het eten voetballen?

Elin: _____

Fender: Haal je me op?

Elin: _____

Fender: _____

3 a Markeer het figuurlijke taalgebruik.

Deze fans maken zich klaar voor een voetbalwedstrijd.

Onderstreep in de tekst drie keer deel voor geheel en kleur vier keer geheel voor deel.

Fan 1: Je kunt op die hakken toch niet naar Nederland – België?

Het ziekenhuis heeft gezegd dat je nog op moet passen met je enkels.

Fan 2: Het lukt wel. We gaan toch met de auto.

Fan 1: Helaas niet. De garage belde, onze auto is nog niet klaar. We gaan lopend.

Fan 2: Ook goed, het is vast stil op straat.

Als Nederland voetbalt, zit de Nederlander voor de tv.

Fan 1: Dat is zo.

Ik neem nog even een hapje mee voor onderweg en dan gaan we.

b Teken het figuurlijk taalgebruik.

Kies uit de zinnen hierboven een deel voor geheel of geheel voor deel.

Teken het deel en het geheel.

5 Wat is de betekenis van de gekleurde woorden in deze mop?

Geef ook aan hoe je achter de betekenis bent gekomen.

Er komt een man bij een dierenzaak om een papegaai te kopen. De eigenaar van **de nering** wijst naar drie papegaaien en zegt: 'De eerste kost 100 euro en kan een computer bedienen. De tweede kost 200 euro, want hij kan dat ook en ook nog eens een **etmaal** lang liedjes zingen. De derde papegaai kost duizend euro.' Dat vindt de man **curieus** en hij vraagt: 'Wat kan die papegaai dan wel allemaal?' 'Eerlijk gezegd heb ik hem nog nooit iets zien doen, maar de andere twee noemen hem de baas.'

de nering = de winkel - opzoeken in het woordenboek

het etmaal = _____

curieus = _____

Aan de methode *Taal actief*, editie 5, hebben meegewerkt:

REALISATIE

Projectgroep Malmberg B.V.

Bureau redactie: Bureau Sproet

Beeldredactie: Gabriëlle Kaptein/ARKA media en Femke Meurs

Opmaak: PPMP Prepress, Wolvega en SKON Creative Communications

ONTWERP

Projectgroep Malmberg B.V.

SKON Creative Communications

Taste of Yellow concept & design

ILLUSTRATIES

Lobke van Aar

Inez Nina Aarts

Sander de Fouw

Eva Galesloot

Jelle Gijsberts

Dick Grinwis

Peter Guldemon

Coen Hamelink

Jan Heylen

Studio van Laar

Michel Maas

Studio Monnikenwerk

Wendy Panders

André Snoei

APS Group BV

FOTOGRAFIE

Shutterstock

ISBN 978 94 020 7711 7

Taal actief

Eerste druk, derde oplage

MALMBERG

© Malmberg, 's-Hertogenbosch

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden. De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Indien u meent als rechthebbende in aanmerking te komen, kunt u zich tot de uitgever wenden.

IK ONTMOET THEMA 1

IK BEN THEMA 2

IK DENK THEMA 3

IK WIL THEMA 4

IK OVERLEG THEMA 5

IK WEET THEMA 6

IK HELP THEMA 7

IK VERZIN THEMA 8

Dit thema heet: ik ontmoet.

Het gaat over elkaar leren kennen.
Wil je laten weten dat je met iemand meeleeft?
Dan kun je een kaartje sturen.
Als je een persoonlijke boodschap schrijft,
kun je een ander blij maken of steunen.

In dit boek leer je nieuwe woorden.
En je bouwt zinnen.
Die gebruik je als je iemand ontmoet.
Taalgast Anwar Manlasadoon geeft je
slimme tips.
Zo word jij een ster in mensen leren kennen!

ISBN 978 94 020 7711 7

9 789402 077117

601003-03

MALMBERG